

Rejtett értékek a Velencei-hegységben - a Miről mesélnek a kövek? túraajánlója

A Velencei-hegységből az ingóköveket szinte mindenki ismeri, de e szelíd, alacsony dombok még az erre gyakran megforduló bakancsosok számára is rejtegetnek meglepő, lenyűgöző és ismeretlen helyeket, történeteket. Kétféle rejtett értékről is beszélhetünk; azokról, melyek mindvégig a szemünk előtt vannak, de nem látjuk bennük a millió évek izgalmas eseményeit, és azokról, melyek nincsenek szem előtt, de kétségtelenül a természet legszebb alkotásai közé tartoznak. Ki gondolná,

Magos-kő

hogy a vadvédelmi terület olyan csodákat rejteget, mint például a képen látható Magos-kő? És hogy a Magos-kő nem csak egy impozáns sziklacsoport, hanem egy 40 millió évvel ezelőtti kor hírnöke? Amikor még tenger borította térségünk a Ráktérítő közelében tanyázott és a Napot időnként sűrű vulkáni hamufelhő takarta el... 40 millió év és vulkán? Bizony, a Magyarországon ritkaságnak számító grániton kívül sok más kőzet is megtalálható itt, melyek mind egy-egy földtörténeti eseményről mesélnek nekünk...

A Velencei-hegység vázlatos fejlődéstörténete:

A Velencei-hegység legidősebb kőzete az agyagpala és a fillit a maguk 450-360 millió évével. Ekkor még területünk a Föld déli féltékén helyezkedett el és az Ős-Tethys-óceán borította. Ebbe elsősorban folyóvizek szállítottak finomtörmelékes hordalékot (pl. agyag), melynek szemcséi „kiúsztak” a nyílt óceánra, majd leülepedtek a meder aljára. Az itt lerakódott több 1000 méter vastagságú üledékből az évmilliók során a nyomás és hő hatására lett az agyagpala, ill. fillit.

Kb. 300 millió évvel ezelőtt az Ős-Tethys összezárult, és ennek a folyamatnak köszönhetően nyomult be az agyagpalába az a magmatömeg, amelyből a felszín alatt hosszú idő során szilárdult meg a gránitunk. Ez az oka annak, hogy a gránitot felépítő ásványok szabad szemmel is jól láthatóak, hisz volt idejük "megnöni". A terület kőzeteinek sokféleségét (geodiverzitását), változatosságát a különböző gránittípusok is növelik, mint pl. a mikrogránit vagy a gránitporfir.

Nagyot ugrunk most az időben, egészen 40 millió évvel ezelőtre, hisz a következő kézzel fogható emlék ebből a korból származik. Egy tűzhányó kezdte meg működését ekkortájt, szubtrópusi, sekély tengeri környezetben. Bár még nem teljesen tisztázott, hogy kontinentális peremen, vagy vulkáni szigetíven működött-e a vulkánunk, mégis képzeljünk el egy Japán-szigetekhez hasonló képet. Kezdetben a földkéreg mélybe nyúló hasadékein felfelé igyekvő andezites magma a magas víztartalmú rétegekkel összetalálkozva óriási robbanásokkal repítette ki a vulkáni szórt anyagot. A kezdeti szakaszt követően a tufaszórást lávafolyások

szakították meg. A tűzhányó több millió éves munkájának eredményeképp 3-4000 m magasra építette fel magát, melynek nagy része később lepusztult.

Az erőteljes vulkáni utóműködésnek tulajdonítható be az, hogy a Velencei-hegység vulkáni kőzeteire alig lehet ráismeri. Különböző forróvizés oldatokkal itatódtak át, melyek részben kicserélték az eredeti kőzetek ásványait, pl. kovát lerakva a helyükre.

Mintegy 12 millió évvel ezelőtt a Kárpát-medencében megjelent a Pannon-beltenger, de nem volt hosszú életű; a Kárpátokból és az Alpokból érkező folyók hordaléka deltafrontban előrehaladva feltöltötte. Ennek a tengernek az emlékét őrzi az itt található homok és az egykori tengerpartok hullámverésétől lekerekítődött kavicsok.

2,5 millió évvel ezelőtt köszöntött be a jégkor, amely vége felé Magyarország egyik leggyakoribb felszíni kőzete; a lösz keletkezett. A jégkor legvégén, mindössze kb. 12 ezer évvel ezelőtt született meg a Velencei-tó.

Ismerd meg kézből 450 millió év történetét! - Miről mesélnek a kövek? 2011.03.11.

A „Miről mesélnek a kövek?” egy teljesítménytúrához hasonló rendezésű, Magyarországon egyedülálló "pecsétes" túra, melynek célja földtani értékeink bemutatása és megszerettetése.

Az első ilyen túrát a Fejér Megyei Természetbarát Szövetség a Velencei-hegységben rendezi meg. Nem véletlenül esett a választás erre a vidékre; mint a fejlődéstörténetéből is láthatjuk, az ingóköveken túl is meglepetésekkel teli és gazdag földtani örökséggel rendelkezik, melyet mégis kevesen ismernek.

A túra állomásain képzett geotúravezetők várják majd a résztvevőket, akik negyedóránként a kövek helyett fognak mesélni, közérthető módon előadva az adott képződmény kialakulásának történetét.

Gyapjaszák

Rajt és cél: Sukoró, Művelődési ház, Fő utca 31-33.

Információ: Csorvási Nikolett, 06204048524, n.csorvasi@gmail.com

Rövid táv: 9 km

Rajtidő: 8:00-12:00, Táv: 9 km, Szintemelkedő: 110m. Szintidő: nincs, de 17:00-kor zár a cél.

Nevezési díj: 600 Ft

Kedvezmények: Családi jegy (1-2 szülő és 14 év alatti gyermekeik): 1000 Ft/család. 1 család 1 itinert kap.

A nevezési díj magába foglalja a térképet, a Velencei-hegység és az útvonal földtani leírását, a szakvezetést, egy "geotúrázó" kitűzöt, sütit és zsíros, lekváros kenyeret a célban.

Útvonal: Sukoró: Művelődési ház - Gyapjaszák - Likas-kő - Angelika-forrás - Sukoró: Művelődési ház

Hosszú táv: 15 km

Rajtidő: 8:00-10:00, Táv: 15 km, Szintemelkedő: 250m. Szintidő: nincs, de 17:00-kor zár a cél.

Nevezési díj: 700 Ft

Kedvezmények: Családi jegy (1-2 szülő és 14 év alatti gyermekeik): 1000 Ft/család. 1 család, 1 itinert kap.

A nevezési díj magába foglalja a térképet, a Velencei-hegység és az útvonal földtani leírását, a szakvezetést, egy "geotúrázó" kitűzött, sütit és zsíros, lekváros kenyeret a célban.
Útvonal: Sukoró: Művelődési ház - Gyapjaszsák - Szintezési ősjegy - Csúcsos-hegy - Magoskő - Agyagpala bánya - Likas-kő - Angelika-forrás - Sukoró: Művelődési ház

Írta: Csorvási Nikolett